

A legelő ártalmatlanságának legjelesebb biztosítékát a jó felügyelet alatt lévő védszemélyzet képezi. A hol elhanyagolt ertvényeket, helytelenül kezelt vágásokat találunk; a hol az erdőkártételek tulságosan elvannak szaporodva: ott az erdő legelése is ártalmas fog lenni, egyenesen csak azért: mert az erdőkezelőtiszt nem ügyel fel eléggé arra, teljesíti-e a védszemélyzet kötelességét vagy nem. Az erdőszemélyzet hanyagsága több ártalmat hozhat az erdőre, mint a juhnyájak. Az erdőlegelőt össze lehet hasonlítani a lóporral, a melyet a vele bánni tudó annyi előnnyel használhat fel, míg az avatatlan kezében roppant veszélyeket okozhat.

Az általam felhozottak lenyége az, hogy: az erdőtalaj termőképességének kihasználásában tekintélyes tényező a juhlegelő;

a juhok legeltetését kellő szabályozás mellett kár nélkül lehet alkalmazni az erdőben s ennél fogva a birtokos elvitázhatlan érdekében gyakorolandó is.

Gyümölcsfa tenyésztés az erdőben.

Oly kérdést penditünk itt meg, mely erdészekre nézve első láttattara különösnek, sőt talán kivihetlennak látszik, de nézzük meg azt közelebbről s átfogjuk látni, hogy csakugyan vannak oly gyümölcsfáink, melyek tenyésztése erdei fákkal elegyítve, nem csak lehetséges, de hasznos is.

Nem értjük itt azon nemesb gyümölcsfáinkat, melyek szorgos ápolás, és marha-trágya hiányában elfajulnak, ámbár vizáradások által látogatott berkeink állandóul termékeny talaján még a nemesb gyümölcsfanemek is igen jól tenyésznek, — hanem értjük a szelid- és a dgesztenyét és a diófát.

A szelidgesztenyét már is fölleljük erdeinkben honunk számos melegebb vidékein, hol, azok mint például Sopron-, Hont-, Bihar-, Szatmár-, Zala sat. megyék némely erdeiben néha kisebb terje-

delmü tiszta állabokat is képeznek, különben pedig a tölgygyel elegeyen fordulnak elő.

Nem gyümölcséért egyedül ajánlanánk e fanem terjesztését mindenütt ott erdeinkben, hol a termőhelyi viszonyok annak megfelelnek, mert gyümölcse itt mind a mellett, hogy nem megvetendő mellék jövedelmet hajt, még sem éri el azon tökéletességet, mint kertekben; hanem ajánlanók azt leginkább fája használhatóságaért. Azért szelidebb éghajlatu lapályaink vagy előhegyeink erdeiben, hol a nyarak inkább szárazak és hosszabbak s a késői és korai fagyoktól tartanunk nem igen kell, verőfényes oldalakon, friss, laza, mély rétegű és termékeny talajon, főleg ha némi mész vagy márga vagyülettel bír, a nevezett gesztenyefa igen megfelelő eredménnyel tenyészhető, főleg miután sarjadzási ereje nagy, s dús lombzatával a talajt is javítja.

A szelid gesztenye, gyorsan nő, nyulánk és tetemes vastagságu 60—80 láb magas törzset hajt.

Fáját a kézművesek igen kedvelik, mint épületfa pedig a tölgyet fölül mulja, mert tartósabb és nagyobb terhet bír el. Frankhonban gesztenyefából készült épületeket találtak, melyek fája több évszázadok lefolyta után is, még használható állapotban volt.

Nagybányán a kereszthegyi bánya egyik több száz éven át elzárt részének felnyitásakor, ott igen vastag oszlop és homlok fákat találtak melyeknek közepe még meglehetősen ép volt. Ezen fák szorosabb vizsgálatából kitűnt hogy azok szelid gesztenyefák.

Angolholban a gesztenyefát hajó gyártásra használják, de a mi használhatóságát leginkább fokozza az, hogy fájából a legjobb dongafát lehet készíteni. —

Gyökere barnás erekkel van átszőve és a legfinomabb tárgyak készítésére használtatik. Tüzereje nem valami különös, mert gyorsan és homályosan ég s égés közben pattog. Hamva mosásra nem alkalmas, mivel lugja kéken fest.

Kérgét cserzésre, szenét pedig igen szép fekete festék készítésére használják.

Ohajtandó lenne, hogy honunk azon vidékein lakó szaktársaink

hol az itt leirt gesztenyefa honos, e fának tenyészeti viszonyaival, mikénti s minő eredménnyel folytatott mivélésével sat. megismertetnének; hogy természetből meritett adatok nyomán; a szelid gesztenyefa tenyésztésének czélszerűségét, tekintettel honunk különböző termőhelyi viszonyaira, annál inkább megítélni lehessen. Második ajánlható fanem a vadgesztenyefa.

Ezt leginkább lombozata végett lehetne erdeinkben tenyészteni, mely juhok számára igen jó takarmányt szolgáltat. Különben semmi kitünő tulajdonokkal nem bír s fája sem valami különös, mert annak értéke sem mint tűzifa, sem pedig mint szerszámfa, nem nagy. —

Gyümölcsét inkább csak a vadak kedvelik, míg a marha csak ugy eszi meg, ha lassanként szoktatták reá. Egyébiránt keserű izét el lehet üzni lugban való áztatás által. Törve vagy örölve taknyos lovaknak orvoságul szolgál, honnan német nevét nyerte (Rosskastanie).

Száz éves korában 80 lábnyi magasságra nő s több lábnyi vastag, csakogy árnytere nagy, melylyel tömegszaporodása nincsen arányban, mindösszve is tehát azt csak ott lehetne mint erdei fát némi sikerrel tenyészteni, hol túlfölösleg fával birunk, és erdőgazdaságunk célja nem a legnagyobb fatömeg előállítására, hanem inkább csak nemzetgazdasági előnyök elérésére van irányozva, hol tehát száz mérő vadgesztenyének értéke, mindig nagyobb lehet száz öl tűzifa értékénél.

A diófa szintén megérdemelné, hogy azt erdeinkben alkalmas helyeken tenyészszük, főleg hol a műfának nagy hiányát érezzük s a diófát jó drágán el lehet adni, mely a kézműveseknél a legnagyobb becsben áll.

Fája ha megkeményedik barna, eres, habos, meglehetősen kemény és szívós, de épületre nem alkalmas és tüze rosz.

Haszna mit gyümölcséből hajthatna, nem sok jelentőséggel bír, mivel azt részint ellopják, részint pedig apróbb is mint ha szabadban tenyész, inkább tehát csak fája az a mi értékét képezi. Termőviszonyai egyébiránt a szelidgesztenye termő viszonyaival mindenben egyenlők, s valamint az, ugy ez is a talajjavító fanemekhez tartozik.

Az itt említett fanemek tenyésztése által, igen alkalmas módot lenénk honunk szelidebb éghajlata alatt fekvő erdeinknek nemzetgazda-

sági értékét szintugy mint azok jövedelmét emelni, főleg miután e fanemek tenyésztése ép oly egyszerű és könnyű mint erdei nemesb fanemeinké egyáltaljában, nem igényelvén azok sem valami rendkívüli, sem pedig költséges ápolást.

Lázár Jakab.

Gözzel való kéreghántás.

Közli Mikó Béla.

A fájánál 6—10-szer értékeőbb cserkéreg egy anyira fontos erdei mellékhasználati tárgyat képez, hogy annak hántása körül újabb időben Franciaországban tett előhaladási mozzanatok teljesen megérdemlik hogy figyelembe vétessenek; különösön most, midőn Európát Amériká-ból és Chinából jelentékeny mennyiségű cseranyag kivonatokkal (extract) kezdik előnteni.

A mint tudjuk különösön a forró égövi tartományok sok cseranyagot tartalmazó fanemekben bővelkednek. —

Czélom a következőkben összefoglalni azon adatokat, melyeket a „Revue des Eaux et Forets“ közelebbi számaiban e tárgy felől közlött. —

A tölgyek kérge cseranyagban leggazdagabb szokott lenni junius és julius hóban, azért az oly tölgyerdőkben, hol a cserkéreg nyérése fontos szerepet játszik, legtanácsosabbnak látszana a vágást jun. és julius hóra hagyni, mikor aztán az ölbe rakás előtt az erdőben egyszersmind a cserkéreg is lehántathatnék. — E hónapokban azonban a növényélet már anyira előhaladva szokott lenni, hogy a nyers, tehát még levében levő cserkéreg lehántása is ekkor már nagy nehézséggel jár; azért szokták az ily vágásokat rendszeren martius és aprilis hóban véghezvinni, midőn a kihajtáshoz készülő, vagy kihajtásban levő fák hánca és kérge annyi nedvet tartalmaz, hogy a kéregnek nyers állapotban való hántása igen könnyen történik. —

De van még egy ok, mely különösön a sarjerdőknél ugy, mint a cserkéreg-erdőknél jelentékeny fontosságu, mely a tavaszi vágást is rosszalja. — És ez M. Rivière-nek, a Luxembourgkert (Párisban) tudományosan képzett főkertészének majdnem tiz évi kísérletei nyomán ab-